

Sygn. akt IV Ca 126/15

POSTANOWIENIE

Dnia 23 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Andrzej Jastrzębski (spr)

Sędziowie SO: Wanda Dumanowska, Jolanta Denizuk

Protokolant: sekr. sąd. Kamila Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2015 r., w S.

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) S.A. w G.

z udziałem W. J.

o zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w L. z dnia 4 grudnia 2015 r. sygn. akt VI Ns 466/13

postanawia:

- zmienić zaskarżone postanowienie i stwierdzić, że (...) Spółka Akcyjna w G., poprzednik prawny wnioskodawcy (...) Spółki Akcyjnej w G., z dniem 31 grudnia 2006 r. nabył przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającą nieruchomość położoną w miejscowości U. (...) S. składającej się z działki gruntu oznaczonej numerem (...) dla których Sąd Rejonowy w L. Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w B. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) będącą własnością uczestnika postępowania W. J. polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność spółki oraz wejście i wjazd na nieruchomość obciążona, w każdej chwili w trakcie trwania służebności w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność spółki, w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym także sprzętem ciężkim, w przebiegu służebności ustalonej dla linii niskiego napięcia 0,4 kV zgodnie z opinią biegłego sądowego R. M. sporządzoną w dniu 7 sierpnia 2015r., a zawartą na karcie (...) akt sprawy, która to opinia stanowi integralną część niniejszego postanowienia,
- ustalić, że każda ze stron postępowania koszty postępowania za obie instancje ponosi we własnym zakresie,
- nakazać ściągnąć od wnioskodawcy (...) Spółki Akcyjnej w G. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w S. kwotę 2377,20 zł (dwa tysiące trzysta siedemdziesiąt siedem 20/100) tytułem kosztów tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt IV Ca 126/15

UZASADNIENIE

(...) **S.A. w G.** wniósł o stwierdzenie, że nabył z dniem 31. 12. 2006 roku przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, obciążającą nieruchomość gruntową położoną w miejscowości U. w(...) S., stanowiącą działkę ewidencyjną o numerze (...), dla której Sąd Rejonowy w L. IX Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w B. prowadził księgę wieczystą nr (...) (zwaną dalej nieruchomością obciążoną), polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej, poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację linii elektroenergetycznej niskiego napięcia 0,4 kV wraz ze słupami oraz wejście i wjazd na nieruchomość obciążoną w każdej chwili w okresie trwania służebności, w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją linii elektroenergetycznej niskiego napięcia 0,4 kV wraz ze słupami, w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym także ciężkim (takim jak samochody ciężarowe koparki).

Uczestnik (...)J. wniósł o oddalenie wniosku. Wcześniej jednak wniósł o odrzucenie wniosku jako wniesionego przez oddział osoby prawnej nie posiadający zdolności sądowej na zas. art. 199 § 1 pkt 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 4 grudnia 2014 roku Sąd Rejonowy w L. VI Zamiejskowy Wydział Cywilny w B. oddalił wniosek (punkt (...)sentencji) i ustalił, iż wnioskodawca i uczestnik postępowania każdy we własnym zakresie ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (punkt (...) sentencji).

Przedmiotowe orzeczenie zostało oparte na następujących ustaleniach.

Obszar, objęty działką ewidencyjną nr (...), stanowił nieprzerwanie własność osób fizycznych od dnia 4. 11. 1971 r. do dnia zamknięcia rozprawy, a ostatnim właścicielem był uczestnik postępowania, a bezpośrednio wcześniej wcześniej jego (...)A. i J. J. (2).

Sąd I instancji ustalił, że przez obszar objęty działką ewidencyjną nr (...) przebiega linia niskiego napięcia 0,4 kV. W paszporcie tego urządzenia energetycznego znajdują się jedynie (...)dokumenty:

- protokół odbioru technicznego między innymi linii transformatorem o nazwie U. (...) nr (...) (...) **z dnia 20. 06. 1986 r.**,
- protokół zdawczo – odbiorczy OT (dokument poświadcza inwestycję własną wnioskodawcy, względnie poprzednika) **z dnia 30. 11. 1986 r.**, co oznaczało zakończenie inwestycji oraz przejęcie linii niskiego napięcia 0,4 kV w poczet mienia poprzednika prawnego wnioskodawcy.

Ta linia niskiego napięcia nieprzerwanie służyła wnioskodawcy oraz jego poprzednikom prawnym do prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na przesyłaniu energii elektrycznej.

Sąd wskazał, że z zeznań świadka T. S. wynika, iż aby rozpocząć proces inwestycyjny najpierw musiała być wydana stosowna decyzja administracyjna. Świadek zwrócił uwagę na datę okazanej mu na rozprawie w dniu 25. 09. 2014 r. decyzji – 8 wrzesień 1985 roku. Do tej decyzji załączono do akt wykaz właścicieli gruntów (k – 75), z którego wynika, iż chodzi o działkę nr (...) należącą do A. J. i jego (...)J. J. (2). Ten wykaz jest załącznikiem tej decyzji z dnia 18. 09. 1985 r. Dowodzi, że ta decyzja dotyczyła wyłącznie linii niskiego napięcia 0,4 kV na nieruchomości wnioskodawcy, skoro na tej części nieruchomości (działka ewidencyjna nr (...)) nie ma innych urządzeń energetycznych. Tak więc z zeznań tego świadka wynikało zdaniem Sądu, iż już na etapie projektowania poprzednik wnioskodawcy przed wykonaniem prac stwierdzonych:

- protokołem odbioru technicznego między innymi linii transformatorem o nazwie U. (...) nr (...) (...) **z dnia 20. 06. 1986 roku**,
- protokołem zdawczo – odbiorczym OT **z dnia 30. 11. 1986 roku**,

posiadał wiedzę o tym, że linia niskiego napięcia 0,4 kV przebiegać będzie przez nieruchomość osoby fizycznej. Mimo tego nie dołączył do akt tej sprawy:

- ani zgody A. J. i jego (...) J. J. (2) na przeprowadzenie inwestycji na ich nieruchomości,
- ani żadnego odpisu decyzji administracyjnych doręczonych stronie postępowań administracyjnych – A. J. i jego (...) J. J. (2) (załączone do zawierają adnotacje, komu doręczono odpisy decyzji, tam nie ma mowy o A. J. i jego (...) J. J. (2)).

Świadek T. S. zeznał, iż poza dwoma ww. protokołami w paszporcie linii niskiego napięcia 0,4 kV nie ma innych dokumentów.

W ocenie Sądu obala to domniemanie z art. 7 k.c., na którym bazował wnioskodawca.

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę na fakt, iż księga wieczysta obejmująca działkę ewidencyjną nr (...) – k.w. nr (...), założona została na wniosek z dnia 15. 01. 1979 r. Tak więc inwestycja zakończona ww. protokołami, miała miejsce, gdy:

- istniała już od kilku lat założona księga wieczysta k.w. nr (...),
- obowiązywała ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece.

Z przepisu art. 2 u.k.w.h. wynikało, że:

- księgi wieczyste są jawne,
- nie można zasłaniać się nieznajomością wpisów w księdze wieczystej ani wniosków, o których uczyniono w niej wzmiankę.

Zdaniem Sądu rozpoczynając inwestycję na działce ewidencyjnej nr (...) poprzednik wnioskodawcy nie mógł zasłaniać się nieznajomością wpisów w księdze wieczystej k.w. nr (...). Ponadto skoro istniała księga wieczysta, to zauważyć należało, iż ustawodawca dla potrzeb obrotu wieczystoksięgowego sformułował definicję ustawy złej wiary:

- w złej wierze jest:
- ten, kto wie, że treść księgi wieczystej jest niezgodna z rzeczywistym stanem prawnym, albo
- ten, kto z łatwością mógł się o tym dowiedzieć.

Wprawdzie ta definicja miała służyć instytucji rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych, ale – w ocenie Sądu Rejonowego – winna mieć zastosowanie szersze jako związane z funkcją ksiąg wieczystych – por. art. 1 ust. 1 u.k.w.h. w zw. z art. 2 u.k.w.h. Ponadto jest to regulacja o charakterze *lex specialis* w stosunku do art. 7 k.c.

Sąd I Instancji podkreślił, że na swojej nieruchomości właściciel może czynić wszystko w granicach określonych w art. 140 k.c. z wyłączeniem innych osób. Wskazał, że ta norma prawa została naruszona przez poprzednika prawnego wnioskodawcy, co obaliło samo przez się - niezależnie od innych tu równolegle omówionych powodów - domniemanie z art. 7 k.c. W konsekwencji Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw do przypisania dobrej wiary poprzednikowi wnioskodawcy w przypadku zasiadywania służebności co do linii niskiego napięcia 0,4 kV w ramach działki ewidencyjnej. W rezultacie początek biegu zasiadywania ustalił na dzień 31. 11. 1986 r., a jego upływ z dniem 31. 11. 2016 r. (dokument OT).

Nadto Sąd I instancji zauważył, że wnioskodawca domagał się stwierdzenia przez Sąd Rejonowy, iż nabył z dniem 31. 12. 2006 roku przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu (20 lat w dobrej wierze). Wskazał w tym miejscu, że taką służebność było można nabyć jedynie przed dniem 03. 08. 2008 r.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania Sąd Rejonowy orzekł jak w postanowieniu.

Wnioskodawca zaskarżył powyższe postanowienie apelacją, domagając się jego zmiany, poprzez uwzględnienie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Nadto wniósł o zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Skarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie:

- art. 231 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., poprzez dokonanie dowolnej oceny materiału dowodowego, co doprowadziło do ustalenia, że elementem koniecznym paszportu linii nn 0,4 kV są dokumenty formalno-prawne związane z budową linii, tj. np. zgody właścicieli;
- art. 234 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., poprzez przyjęcie, że uczestnik obalił domniemanie prawne o istnieniu dobrej wiary poprzednika prawnego wnioskodawcy w momencie obejmowania w posiadanie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu;
- art. 231 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., poprzez pominięcie wniosków wypływających z innych ustalonych faktów, w szczególności w kwestii uznania dobrej wiary posiadacza w dacie objęcia służebności w posiadanie, jak i uzyskania wszelkich niezbędnych zezwoleń na budowę linii 0,4 kV;
- art. 7 k.c., poprzez przyjęcie, że poprzednik prawny wnioskodawcy i wnioskodawca nie byli posiadaczami w dobrej wierze;
- art. 341 k.c. w zw. z art. 352 k.c., poprzez ustalenie, że posiadanie poprzednika prawnego wnioskodawcy było niezgodne z prawem;
- art. 172 § 1 k.c. oraz art. 292 k.c., poprzez uznanie, że wnioskodawca nie nabył służebności przez zasiedzenie.

Uczestnik postępowania w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2015 roku Sąd Okręgowy w S. dopuścił dowód z opinii biegłego geodety na okoliczność przebiegu linii niskiego napięcia 0,4 kV na działce nr (...), dla której Sąd Rejonowy w B. prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie zauważyć należy, że bacząc na treść art. 382 k.p.c., sąd II instancji ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1998 r., II CKN 704/97 - za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest przedłużeniem postępowania przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi rozpoznającemu apelację na konstatację, że dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia stanu faktycznego stanowiące podstawę wydania zaskarżonego wyroku nie były do końca prawidłowe.

W rozpoznawanej sprawie nie budził wątpliwości fakt usytuowania na gruncie uczestnika postępowania trwałych i widocznych urządzeń przesyłowych eksploatowanych od końca 1986 roku przez poprzedników prawnych wnioskodawcy, a później samego wnioskodawcę. Sporną okazała się natomiast kwestia dobrej lub złej wiary

poprzednika prawnego wnioskodawcy, w momencie obejmowania w posiadanie opisanej we wniosku służebności gruntowej o treści służebności przesyłu.

W tym miejscu należy zauważyć, iż wnioskodawca (...) S.A. w G. w toku postępowania przedłożył decyzję (k. 73-74) Urzędu Wojewódzkiego w S. z dnia 18 września 1985 roku, wydaną w oparciu o przepisy ustawy z dnia 24 października 1974 r. Prawo budowlane, opatrzoną nr (...). (...). (...), w przedmiocie udzielenia Zakładowi (...) w S. (poprzednikowi prawnemu wnioskodawcy) pozwolenia na budowę linii elektroenergetycznej w U. – wybudowanie(...). S. – zgodnie z planem realizacyjnym, zatwierdzonym decyzją (...) nr (...). (...). (...) z dnia (...) roku. Do opisanego dokumentu załączono wykaz właścicieli gruntów, przez których nieruchomości miała przechodzić przedmiotowa linia elektroenergetyczna. Pod pozycją(...) widnieją dane (...) (A. J.) i nr ewidencyjny (...)objętej niniejszym wnioskiem o stwierdzenie zasiedzenia działki. (...) S.A. w G. przedstawił kartę ewidencyjną ww. napowietrznej linii elektroenergetycznej, z której wynika, że została ona oddana do eksploatacji jeszcze w 1986 roku (k. 300).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, państwowe osoby prawne, które w okresie przed dniem 31 stycznia 1989 r., w wyniku realizacji inwestycji przesyłowych, przebiegających przez nieruchomości nie należące do przedsiębiorstwa przesyłowego, co do których wydane były decyzje administracyjne o przebiegu linii przesyłowej i pozwolenia budowlane, objęły w dobrej wierze posiadanie służebności, jako korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści tej służebności (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2012 r., II CSK 120/12 – za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex).

Sąd II instancji w niniejszej sprawie w całości akceptuje przywołane stanowisko Sadu Najwyższego.

Stosownie do treści art. 341 k.c. domniemanie że posiadanie jest zgodne ze stanem prawnym dotyczy również posiadania przez poprzedniego posiadacza. Przypomnieć nadto należy że domniemanie to jest wzruszalne, ale ciężar jego obalenia spoczywa na osobie, która z przypisania złej wiary pozwanym wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne.

W świetle powyższego Sąd II instancji nie miał wątpliwości, iż dysponując wydanymi przez uprawnione organy administracji państwowej decyzjami ustalającymi przebieg linii elektroenergetycznej oraz pozwoleniem na wybudowanie na ich podstawie - m.in. działce nr (...), dla której Sąd Rejonowy w B. prowadzi obecnie księgę wieczystą nr (...) - linii elektroenergetycznej niskiego napięcia 0,4 kV, poprzednik prawny (...) S.A. w G., w momencie rozpoczęcia jej eksploatacji nabył w dobrej wierze posiadanie wynikającej z tego faktu służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, a w toku niniejszego postępowania uczestnik postępowania domniemania tego nie obalił.

W dniu 31 grudnia 1986 roku (najwcześniejsza data pewna posiadania przez poprzednika prawnego (...) S.A. w G. opisanej linii elektroenergetycznej 0,4 kV) obowiązywał art. 172 k.c., który przewidywał krótsze, aniżeli w aktualnym stanie prawnym, terminy zasiedzenia (także służebności), a mianowicie 10 lat dla posiadacza samoistnego w dobrej wierze i 20 lat dla posiadacza w złej wierze. W myśl art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny, przepis art. 172 k.c. wprowadzający 20 – letni (dobra wiara) i 30 – letni (zła wiara) termin zasiedzenia, od dnia 1 października 1990 roku znalazł zastosowanie także do tych przypadków zasiedzenia, których bieg rozpoczął się i nie zakończył przed tą datą.

Skoro więc w rozpoznawanej sprawie bieg 20-letniego (dobra wiara) terminu zasiedzenia służebności rozpoczął się najwcześniej z dniem 31 grudnia 1986 roku, to oczywistym pozostaje, że upłynął on w dniu 31 grudnia 2006 roku. Z tą też datą ówczesny poprzednik prawny wnioskodawcy – (...) S.A. w G. nabył przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, obciążającą nieruchomość położoną w miejscowości U., (...). S., składającą się z działki gruntu oznaczonej numerem (...) dla której Sąd Rejonowy w B. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), będącą własnością uczestnika postępowania W. J., polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność spółki oraz wejście i wjazd na nieruchomość obciążona, w każdej chwili w trakcie trwania służebności w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją

znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność spółki, w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym także sprzętem ciężkim, w przebiegu służebności ustalonej dla linii niskiego napięcia 0,4 kV zgodnie z opinią biegłego sądowego R. M. sporządzoną w dniu 7 sierpnia 2015r., a zawartą na karcie(...) akt sprawy, która to opinia stanowi integralną część niniejszego postanowienia.

Aktualnie występujący w niniejszym postępowaniu wnioskodawca jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...). Zarządzeniem(...)/O./93 z dnia 9 lipca 1993 roku dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w S. i przekształcono je w jednoosobową spółkę z udziałem Skarbu Państwa. Aktem notarialnym sporządzonym przez notariusza T. J. z dnia 12 lipca 1993 roku w W. przedsiębiorstwo państwowe zostało przekształcone w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa działającą pod firmą Zakład (...) Spółka Akcyjna. Spółka ta w 2004 roku uległa przekształceniu na spółkę akcyjną pod firmą (...) S.A. w wyniku połączenia spółek w trybie określonym w art. 492 § 1 k.s.h. W dalszej kolejności nastąpiła zmiana firmy tej spółki na (...) Spółka Akcyjna, a następnie (...) Spółka Akcyjna.

Przy ustalaniu zakresu ww. służebności Sąd Okręgowy odwołał się do opinii biegłego sądowego R. M. sporządzonej w dniu 7 sierpnia 2015r., a zawartej na karcie (...) akt sprawy, którą uznał za jasną, rzeczową, logiczną i wiarygodną.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie(...)sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. (punkt (...) sentencji).

W oparciu o art. 113 ust. 1 u.k.s.c., Sąd II instancji nakazał ściągnąć od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w S. kwotę 2 377,20zł, tytułem zwrotu kosztów sądowych wyłożonych tymczasowo ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w S., w związku ze sporządzeniem opinii biegłego (punkt (...)sentencji).